

Asia: VN/725/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoituksesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta

Vates-säätiön mielestä erityisen hyvää esitysluonnoksessa on, että perusteluissa on muistettu TUVA-koulutuksen lopullinen päämäärä: opiskelijoiden yksilöllisten jatkokoulukojen luominen toisen asteen koulutukseen ja sitä kautta työllistymiseen. Vates-säätiö korostaa erityisesti ammatillisen toisen asteen koulutuksen merkitystä osatyökykyisten ja vammaisten henkilöiden työllistymisvalmiuksien kasvattamisessa.

TUVA-koulutus on tarkoitettu monenlaisille kohderyhmille, mikä on kattavasti otettu huomioon esitysluonnoksessa. Oppivelvollisuuden uudistamisen laajuus myös näkyy siinä, että TUVA-koulutus on tarkoitettu myös aikuisille, jotka tarvitsevat opiskeluvalmiuksien vahvistamista. Tämä on tärkeä kirjaus osatyökykyisten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden työllistymisen tukemisen näkökulmasta.

On hyvä, että koulutuksen alueellinen saatavuus ja saavutettavuus on nostettu esiin järjestämislupien myötä luotavan järjestäjäverkoston kautta. Tämä on tärkeää varsinkin erityistä tukea ja vaativaa erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden kohdalla. Vaikka tukea on tarjolla kaikissa ammatillisissa oppilaitoksissa, vaikeasti vammaisille järjestettävää koulusta järjestetään vain tietyissä tähän tehtävään erikoistuneissa oppilaitoksissa. TUVA-koulutuksen polutus ammatillisiin erityisoppilaitoksiin tulee huomioida rahoitusratkaisuisissa, mikä esitys-luonnoksessa pääosin toteutuukin.

TUVA-koulutuksen järjestäjäverkoston järjestämislupien myöntämisen yhteydessä pitää varmistaa, että TUVA-koulutus on saatavilla alueellisesti kattavasti myös vaativaan erityiseen tukeen oikeutettujen henkilöiden osalta, asuinpaikasta riippumatta. Tällä turvataan

vammaisyleissopimuksen mukaisia vammaisten oikeuksia sekä perustuslain mukaisia sivistyksellisiä oikeuksia.

Huomiot ehdotetusta rahoitusmallista

Nykyisen ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmässä erityisen tuen ja vaativan erityisen tuen järjestäminen tunnistetaan rahoitusjärjestelmässä korotuskertoimen kautta. Esitysluonnoksen ehdotus nykytilaa vastaavasta erityisen tuen korotuskertoimesta ammatillisen koulutuksen järjestäjän TUVA-koulukseen on erittäin kannatettava.

Huomiot perusopetuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Ei huomioita

Huomiot lukiokoulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Ei huomioita

Huomiot ammatillisen koulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

On hyvä, että esitysluonnoksen ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä on rakennettu siten, että se tukee sekä joustavaa siirtymää TUVA-koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen välillä että siirtymää myös ammatilliseen erityisopetukseen. Riittävällä rahoituksen tasolla turvataan TUVA-koulutuksen järjestämismahdollisuudet myös vammaisille ja muille erityiseen tukeen tai vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille.

On muistettava, että erityistä tukea saavien opiskelijoiden määrä ammatillisissa oppilaitoksissa on yhdeksässä vuodessa noussut 6,9 prosentista 8,0 prosenttiin, kun taas ammatillisissa erityisoppilaitoksissa opiskelleiden lukumäärä on pysynyt lähes samansuuruisena, eli n. 1,5 % kaikista ammattiin opiskelevista.

Erityistä tukea ja vaativaa erityistä tukea opinnoissaan tarvitseville henkilöille on tärkeää, että sekä tutkintokoulutusta kuin myös tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta on saatavilla myös alueellisesti kattavasti. Ammatilliset erityisoppilaitokset hoitavat ansiokkaasti työtä tällä vaativalla kentällä. Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on tärkeä tehtävä varmistaa tämä myöntäessään järjestämislupia.

Huomiot kuntien järjestämisoikeudesta

Ei huomioita

Huomiot muista TUVA-koulutuksen järjestämisestä ja järjestämislupaa koskevista muutosehdotuksista

Ei huomioita

Muut huomiot

Valmisteilla oleva HE eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi HE 76/2021 vp ei tule mitenkään esiin esitysluonnoksessa.

Vates-säätiön näkemyksen mukaan on tärkeää, että jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskukset tulevat näkyviin myös lopullisen lakitekstin perusteluissa. Palvelukeskukset tulevat olemaan vaikuttavia alueellisia toimijoita, vaikka keskusten toimet ovat pääosin muuta jatkuvan oppimisen järjestelmää täydentäviä. Niillä tulee olemaan tietoa työelämän osaamistarpeista ja ne voivat kohdentaa palveluita havaittujen tarpeiden mukaan. Tämä on tärkeä yhdyspinta nimenomaan ammatilliseen koulutukseen. Palvelukeskuksella on mahdollisuus tukea kehittämistyötä kuten esimerkiksi hakevaa toimintaa. Tämäkin yhdyspinta on mahdollista käyttää ammatillisiin oppilaitoksiin ohjaavasti sekä niistä valmistuneiden työelämäpolun tukemiseen.

Palvelukeskuksen yhtenä tehtävänä on koulutusjärjestelmää täydentävän koulutuksen ja muiden osaamispalveluiden rahoittaminen. Palvelukeskus voi täydentää koulutustarjontaa suuntaamalla koulutusta aukkopaikkoihin ja aliedustetuille ryhmille. Tällaiset aukkopaidat ovat niitä kohtia, jotka yhdistävät TUVA-koulutusta ja palvelukeskusta. Esimerkiksi tutkin-non saavuttaminen aikuisena vahvistaa työllistymistä etenkin tilanteissa, joissa henkilöillä ei ole lainkaan aiempaa tutkintoa. Myös TUVA-koulutuksen järjestäjän osaaminen oppimis-vaikeuksien tunnistamisessa ja tarpeellisen ja riittävän tuen tarjoamisessa koulutuspolulla voisi tukea palvelukeskuksen tehtäviä koulutuspolulla olevien esteiden karsimisessa ja yhteisten tavoitteiden saavuttamisessa työllistymisen osalta.

Kun TUVA-koulutuksella tuetaan tutkintoa vaille jääneitä henkilöitä hakeutumaan tutkinto-koulutukseen, voi jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus ottaa kopin näistä henkilöistä, jos tutkintokoulutus ei ota onnistuakseen tai tarvitaan muunlaista tukea ja ohjausta työelämään siirtymiseen.

Pakarinen Jaana
Vates-säätiö sr